

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.

MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne

Čj. 293/2013-OD-SPZ/2

Nejvyšší soud ČR

Burešova 20

657 37 Brno

Věc: obviněný G. Š.- stížnost pro porušení zákona

Příloha :

1. spis Vojenského obvodového soudu Plzeň sp. zn. Rtv 132/91
2. spis Vyššího vojenského soudu Příbram sp.zn. 2 Rtvo 4/92
3. spis Vojenského obvodového soudu Plzeň sp. zn. Rtv 372/90

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu **podávám ve prospěch obviněného G. Š.**

stížnost pro porušení zákona

proti **pravomocnému usnesení bývalého Vyššího vojenského soudu v Příbrami ze dne 18.2.1992 pod sp.zn. 2 Rtvo 4/92**, jímž byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu jako nedůvodná zamítnuta stížnost obv. G. Š. proti usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu Plzeň ze dne 9.1.1992, sp.zn. Rtv 132/91.

Usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 9.1.1992, sp.zn. Rtv 132/91, byl podle § 14 odst. 1 písm. f), odst. 3 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“) na návrh obv. G. Š. zrušen rozsudek Vojenského obvodového soudu Plzeň ze dne 20.3.1959, sp. zn. 1T 29/59, ve spojení s usnesením Vyššího vojenského soudu v Praze ze dne 14.4.1959, sp.zn. To 64/59, a to ve výroku o trestu odnětí svobody a způsobu jeho výkonu, jakož i ve výroku, jímž byla vyslovena ztráta čestných práv občanských a dále všechna další rozhodnutí na původní rozhodnutí obsahově navazující k datu, kdy byla vydána, přičemž výrok o vině z trestného činu podle § 265 odst. 1 tr. zákona č. 86/1950 Sb. zůstal nedotčen.

Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 20.3.1959, sp. zn. 1T 29/1959, byl obv. G. Š. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 tr. zákona, kterého se měl dopustit tím, že „... dne 4.1.1959 nenastoupil u OVS v Sušici vojenskou základní službu, k níž byl povolávacím rozkazem č. 079 911 na den 3. ledna 1959 povolán a nenastoupení vojenské služby nadále odmítá...“, přičemž mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 27 měsíců a dále byla vyslovena ztráta čestných práv občanských na dobu 5 roků. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 14.4.1959, kdy Vyšší vojenský soud v Praze svým usnesením sp. zn. To 64/59 zamítl odvolání obžalovaného.

Proti usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Plzni v řízení podle zákona o soudní rehabilitaci podal obviněný v zákonné lhůtě stížnost.

Usnesením Vyššího vojenského soudu v Příbrami ze dne 18.2.1992, sp.zn. 2 Rtvo 4/92, byla stížnost obv. G. Š. zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu jako nedůvodná.

Rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Plzni dne 26.3.1992, sp.zn.. Rtv 132/91, pak bylo rozhodnuto tak, že při nezměněném výroku o vině z rozsudku Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 20.3.1959, sp.zn. 1 T 29/59, ve spojení s usnesením Vyššího vojenského soudu v Praze ze dne 14.4.1959, sp.zn. To 64/59, jímž byl obv. G. Š. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 trestního zákona č. 86/1950 Sb., jakož i s přihlédnutím k usnesení Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 9.1.1992, sp.zn. Rtv 132/91, ve spojení

s usnesením Vyššího vojenského soudu v Příbrami ze dne 18.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 4/92, se podle § 24 odst. 1 trestního zákona upouští od potrestání obv. G. Š.

Z rozsudku Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 26.3.1992, sp.zn. Rtv 132/91, ve spojení s již výše citovanými rozhodnutími bývalých vojenských soudů jak z roku 1959, tak z průběhu řízení o soudní rehabilitaci v roce 1992, vyplývá, že důvodem nenastoupení vojenské služby ze strany obv. G. Š. byla jeho snaha zákonným způsobem vyřešit vztah vojenské služby a náboženství, kdy s ohledem na své náboženské přesvědčení využil v 50. letech XX. století dané možnosti uzavřít závazek na práci v dolech, aby nemusel vykonávat vojenskou službu. Závazek obviněného pracovat v dolech byl však později zrušen z důvodů jeho úrazu a přestože obviněný následně uzavřel pracovní smlouvu na práci bagristy v dolech, uvedený pracovní poměr skončil z jeho strany rozvázáním, neboť mu bylo řečeno, že musí nastoupit vojenskou službu. Následně pracoval jmenovaný v civilním zaměstnání až do 4.2.1959, kdy byl zadržen s ohledem na nenastoupení služby v branné moci přesto, že předtím obdržel povolávací rozkaz a věděl, kdy a kam má nastoupit.

Na základě shora uvedených skutečností a rovněž tak s ohledem na poznatek, že důvodem nenastoupení služby v branné moci bylo náboženské přesvědčení obv. G. Š., byl učiněn závěr, že v řízení podle zákona o soudní rehabilitaci byl usnesením bývalého Vyššího vojenského soudu v Příbrami ze dne 18.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 4/92, porušen zákon v neprospěch odsouzeného, a to v ustanovení § 1 odst. 1, odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci ve spojení s ustanovením § 147 odst. 1 tr.řádu, § 148 odst. 1 písm. c) tr.řádu a § 2 odst. 6 trestního řádu ve znění účinném do 31.12.1993.

Podle § 1 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci bylo účelem tohoto zákona zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné.

Podle § 1 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

Podle § 2 odst. 6 trestního řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Ve smyslu § 147 odst. 1 trestního řádu při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a řízení předcházející napadenému usnesení.

Podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Z rozhodnutí vydaných bývalými vojenskými soudy I. a II. stupně v řízení o soudní rehabilitaci v nyní posuzované trestní věci Vojenského obvodového soudu v Plzni, sp.zn. Rtv 132/91, je zřejmé, že nejen bývalý Vojenský obvodový soud v Plzni, ale v rámci řízení o řádném opravném prostředku také bývalý Vyšší vojenský soud v Praze se blíže nezabývaly výrokem o vině bývalého Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 20.3.1959, sp. zn. 1T 29/1959, považovaly jej za zákonný a zaměřily se v řízení o soudní rehabilitaci pouze na posouzení otázky trestu. Již v usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 9.1.1992, sp.zn. Rtv 132/91, je přitom obsaženo zjištění, že obv. G. Š. se snažil neobcházet zákony, ale naopak jednat v souladu s nimi při řešení kolize mezi svým náboženským přesvědčením a brannou povinností, přesto soud dospěl k závěru, že to, že obv. G. Š. nerespektoval výzvu k nastoupení služby v branné moci, bylo nutno kvalifikovat jako trestný čin nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb. Také z usnesení bývalého Vyššího vojenského soudu v Příbrami ze dne 18.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 4/92, vyplývá, že se soud II. stupně ztotožnil s právními úvahami soudu I. stupně, neboť v odůvodnění svého rozhodnutí uvádí, že Vojenský obvodový soud v Plzni rozhodlo správně a v souladu se zákonem. Následně pak soud II. stupně uvedl, že obv. G. Š. byl lékařsky vyšetřen a bylo zjištěno, že nemohl vykonávat práci v dolech, avšak byl schopen vykonávat vojenskou základní službu s určitými omezeními, čemuž také odpovídalo jeho zařazení u Okresní vojenské správy v Sušici. Na základě těchto úvah soud II. stupně v řízení podle zákona o soudní rehabilitaci dospěl k závěru, že nebyly shledány důvody pro zrušení výroků o vině a pouze hodnotil uložený trest jako nepřiměřený ke stupni společenské nebezpečnosti trestného činu.

Ústava 9. května ve znění zákona č. 150/1948 Sb. zaručovala v článku 15 odst. 1 právo na svobodu svědomí a náboženského přesvědčení, avšak současně tyto deklarované svobody nepřipustně omezila v článku 15 odst. 2 citovaného ústavního zákona, podle něhož víra nebo přesvědčení nemohly být nikomu na újmu, ale zároveň nemohly být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost uloženou mu zákonem. Deklarovanou svobodu svědomí negovalo i ustanovení článku 34 odst. 2 Ústavy 9. května pokud byla každému občanu stanovena povinnost konat vojenskou službu, aniž by v dané době, kdy se měl také obviněný G. Š. dopustit trestné činnosti, tehdejší právní řád umožňoval nějakou alternativu k výkonu základní vojenské služby právě pro případy, že by její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

Pokud obviněný po marné snaze najít v souladu s tehdy platnými zákony možnost vyhnout se právním postupem branné povinnosti (viz. pracovní smlouva k práci v dolech, která nemohla být naplněna ze zdravotních důvodů na straně obviněného) odmítl konat vojenskou službu z důvodů

svého náboženského přesvědčení, a toto jeho jednání bylo reálně projeveným osobním rozhodnutím diktovaným svědomím, na které se zásady plynoucí z víry a náboženského svědomí toliko podíly, pak svým jednáním pouze naplňoval již tehdy platnou a účinnost ústavou zaručené právo svobody svědomí a náboženského přesvědčení. K tomu lze blíže odkázat na **nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.3.2003, sp.zn. I ÚS 671/01**, a zejména pak **nález pléna Ústavního soudu ČR ze dne 26.3.2003, sp.zn. Pl.ÚS 42/02**.

Z výše uvedených důvodů nesplnil bývalý Vyšší vojenský soud v Praze svou povinnost řádně a v rozsahu uvedeném v § 147 trestního řádu přezkoumat rozhodnutí soudu I. stupně a jinak správně zjištěný skutkový stav odpovídajícím způsobem právně posoudit nejen z hlediska znaků skutkové podstaty trestného činu upraveného v § 265 odst. 1 trestního zákona platného v roce 1952, ale také z hlediska již výše zmíněných širších úvah ústavně konformního výkladu souvisejících právních norem, jakož i účelu zákona o soudní rehabilitaci. Důsledkem tohoto vadného procesního postupu bylo vadné rozhodnutí učiněné podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu, jímž byla stížnost obviněného jako nedůvodná zamítnuta.

Kromě porušení již výše zmíněných ustanovení zákona o soudní rehabilitaci a trestního řádu nebylo při rozhodování bývalého vyššího vojenského soudu v řízení o soudní rehabilitaci přihlédnuto k tomu, že již před pravomocným odsouzením pro trestný čin nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 tr. zákona v roce 1959 byl obv. G. Š. pro nesplnění branné povinnosti z důvodů svého náboženského přesvědčení trestně stíhán a pravomocně odsouzen již v roce 1952.

Ve spise Vojenského obvodového soudu v Plzni, sp.zn. Rtv 372/90, je založena kopie **rozsudku Nižšího vojenského soudu Plzeň ze dne 19.11.1952, sp.zn. Vt 37/52-62** (spis byl skartován v roce 1984), jímž byl vedle dalších obviněných také obv. G. Š. uznán vinným pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že odmítl vykonávat základní vojenskou službu a toto své odmítavé stanovisko odůvodnil svým náboženským přesvědčením, přičemž byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 2 a 1/2 roku, dále byla vysloven ztráta čestných práv občanských na dobu 3 roků. Právní moci nabyl rozsudek u obž. G. Š. dne 23.11.1952.

Usnesením Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 19.9.1991, sp.zn. Rtv 372/90, bylo pravomocně rozhodnuto po návrhu na přezkumné řízení podle zákona o soudní rehabilitaci, který podal obv. G. Š., tak, že se podle § 14 odst. 1 písm. d), písm. f), odst. 2, odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci, zrušuje rozsudek Nižšího vojenského soudu Plzeň ze dne 19.11.1952, sp. zn. Vt 37/52-62, ve výroku o vině z trestného činu vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve výroku o trestu odnětí svobody, jakož i všechna další rozhodnutí na původní rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu.

V návaznosti na aplikaci zákona o soudní rehabilitaci bylo znovu ve věci z roku 1952 jednáno a rozhodnuto tak, že **rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Plzni ze dne 28.11.1992, sp.zn. Rtv 372/90**, byl obv. G. Š. zproštěn podle § 226 a) tr. řádu z podané obžaloby pro skutek spočívající v tom, že *dne 31.8.1952 v Mimoni při nástupu vojenské základní služby odmítl jako vyznavač sekty Svědků Jehovových obléci vojenský stejnokroj a vykonávat vojenskou službu*. Soud dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který byl obžalovaný stíhán, obžalovaný nebyl řádně prezentován ve smyslu branného zákona, nebyla provedena lékařská prohlídka, nebyl zařazen ke konkrétní jednotce a nebylo mu sděleno, jakou funkci má vykonávat. Rozsudek nabyl právní moci dne 28.11.1991.

Vzhledem k tomu, že napadeným usnesením v řízení o soudní rehabilitaci v trestní věci z roku 1959 rozhodoval bývalý Vyšší vojenský soud v Praze již dne 18.2.1992, přičemž byl bez přihlídnutí k pravomocnému odsuzujícímu rozsudku z roku 1952 ponechán beze změny výrok o vině odsuzujícího rozsudku z roku 1959 pro jednání, které bylo ve své podstatě stejně motivovaným skutkem, nebylo ze strany soudu respektováno ani ustanovení čl. 10 Ústavy ČR a ustanovení čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod ve znění: *"Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby"*, ani článek 4 odst. 1 a 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění: *"Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu."*

Vzhledem k uvedeným skutečnostem je zřejmé, že bývalý Vyšší vojenský soud Příbram ve věci sp. zn. 2 Rtv 4/92 pochybil, když v rehabilitačním řízení zamítl stížnost obv. G. Š. podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu proti usnesení Vojenského obvodového soudu Plzeň ze dne 9.1.1992 sp.zn. Rtv 132/91, nezabýval se povahou skutku a ani nerespektoval zásadu „ne bis in idem“, která je výslovně uvedena v § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu.

Na základě shora uvedených skutečností **navrhuji**, aby Nejvyšší soud České republiky z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch obviněného G. Š.

1. podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením bývalého Vyššího vojenského soudu Příbram ze dne 18.2.1992, sp.zn. 2 Rtv 4/92, byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ustanovení § 1 odst. 1, odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci a v ustanovení § 147 odst. 1 trestního řádu, § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu ve spojení s ustanovením § 2 odst. 6 trestního řádu,
2. podle § 269 odst. 2 trestního řádu napadené usnesení zrušil a zrušil také další rozhodnutí na zrušené obsahově navazující, pokud ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

3. dále postupoval podle ustanovení § 270 odst. 1, případně dle § 271 odst. 1 trestního řádu.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [6 Tz 37/2013](#)